

29.10.2019

Урочистості до 30-річчя відновлення діяльності НТШ в Україні

21–22 жовтня 2019 р. у Львові пройшли урочисті заходи з нагоди 30-річчя відновлення діяльності Наукового товариства ім. Шевченка (НТШ) в Україні, в яких узяли участь члени НТШ, представники академічних установ, закладів вищої освіти, органів місцевої влади та самоврядування ([Національна академія наук України](#)).

Довідка

НТШ є найдавнішою громадською науковою інституцією на українських землях (засноване 1873 р.) і пройшло кілька етапів своєї історії, позначених як розквітом на зламі XIX–XX ст.ст., у часи головування Михайла Грушевського, так і сповільненням наукової роботи в міжвоєнний період та ліквідацією радянською владою в 1940 р. Завдяки демократичним змінам, що сталися під кінець існування Радянського Союзу, з ініціативи представників академічних установ, університетів і творчих спілок Львова Товариство було відновлено на Установчих зборах 21 жовтня 1989 р. За останні 30 років активної діяльності воно має значні науково-видавничі (понад 800 окремих видань) та організаційні здобутки. Вдалося також розбудувати матеріально-технічну базу (книгарню, бібліотеку, видавництво) тощо. Об'єднавши у своїх лавах майже 200 дійсних і близько 3 тис. звичайних членів у 37 комісіях у Львові та 19 осередках по Україні, НТШ стало важливим чинником духовно-інтелектуального відродження України, каталізатором досліджень у гуманітарних і природничих науках.

Ювілейні заходи розпочалися по обіді 21 жовтня урочистою академією в актовій залі Львівського національного університету імені Івана Франка. Першим до присутніх звернувся голова Товариства академік НАН України Роман Кушнір, який коротко охарактеризував феномен НТШ в українському інтелектуальному просторі останніх 145 років. Потім, під звуки Державного гімну України, відбулось офіційне відкриття засідання.

Вітальне слово від Президента НАН України академіка НАН України Бориса Патона на адресу учасників академії виголосив голова Західного наукового центру (ЗНЦ) НАН України і МОН України академік НАН України Зіновій Назарчук. «Сьогоднішній ювілей – це велике свято не лише для членів НТШ, а й для усіх науковців та освітян України, адже НТШ відіграє важливу роль у культурному та науковому житті нашої країни. Сердечно вітаю всіх присутніх із цією визначною подією», – йшлося у привітанні. З. Назарчук також вручив почесні грамоти ЗНЦ п'ятнадцятьом активним членам НТШ.

Представниці Львівської обласної державної адміністрації (Галина Яворовська) та Львівської обласної ради (Ірина Хороших), своєю чергою, привітали присутніх і вручили низці НТШівців почесні грамоти.

Ректор Львівського національного університету імені Івана Франка член-кореспондент НАН України Володимир Мельник приєднався до вітань попередників, наголосивши на тісній співпраці Франкового університету з НТШ упродовж усього періоду української незалежності.

Міський голова Львова Андрій Садовий висловив підтримку Товариству і вручив нагороди міської ради ініціаторам відродження Товариства в 1989 р., почесному голові НТШ Олегові Купчинському (відзнака «Золотий герб міста Львова»), дійсним членам НТШ Феодосію Стеблію та Мирославі Ковбуз (почесні грамоти з грошовою премією).

Вітальні адреси від президента Світової Ради НТШ іноземного члена НАН України Леоніда Рудницького, президента НТШ Америки Галини Гринь, голови НТШ Канади Дарії Даревич, голови НТШ Словаччини Владислава Грешлика, керівниці кафедри україністики Варшавського університету Катажини Якубовської-Кравчик зачитав генеральний секретар Світової ради НТШ професор Анатолій Карась. Поздоровлення надійшли й від дійсних членів НТШ із Києва – директора Інституту енциклопедичних досліджень НАН України кандидата філологічних наук Миколи Железняка й академіків НАН України Івана Дзюби та Ярослава Яцківа. На завершення вітальної частини із запевненнями у всілякому сприянні Товариству виступив Народний депутат України Олег Синютка.

Далі академік НАН України Роман Кушнір виголосив доповідь «Наукове товариство імені Шевченка в Україні: 30 років новітньої історії», в якій висвітлив мету діяльності, організаційну структуру Товариства, науково-видавничі напрацювання й науково-організаційні досягнення, контакти з крайовими НТШ тощо, а також окреслив проблеми та перспективи розвитку інституції на сучасному етапі.

Потому слово взяли голови найактивніших осередків НТШ поза Львовом дійсні члени НТШ: Дніпровського – Сергій Світленко, Івано-Франківського – Василь Мойсишин, Сумського – Сергій П'ятаченко, Тернопільського – Михайло Андрейчин. Вони підсумували здобутки своїх колег, головним чином у видавничій сфері.

На завершення урочистої академії Роман Кушнір вручив дипломи почесних членів НТШ академікам НАН України Володимирові Панасюку й Ігореві Юхновському, а також ювілейні подяки НТШ активним членам Товариства, зокрема, головам комісій та осередків, нинішнім і колишнім співробітникам його Дослідно-видавничого центру й адміністрації.

Крім того, в перший день урочистостей відбулося погашення – за участі директора Львівської дирекції «Укрпошти» Миколи Ростова, академіка НАН України Романа Кушніра та членів Президії НТШ Степана Гелея, Лесі Матецук-Вацеби та члена-кореспондента НАН України Романа Гладисhevського – ювілейної марки до 30-річчя відновлення діяльності НТШ в Україні. Всі охочі отримали конверти й марки, виготовлені з цієї нагоди.

Завершилась урочиста академія святковим концертом оркестру «Львівська Камерата», організованим Музикознавчою комісією НТШ. Далі Президія НТШ влаштувала прийом на честь учасників і гостей ювілейних заходів, де в атмосфері невимушеного спілкування лунали численні теплі привітання й побажання Товариству.

На другий день святкувань у конференц-залі НТШ відбувся круглий стіл «Здобутки членів відновленого НТШ в Україні в царині природничих наук», у межах якого було заслухано виступи голів комісій та секцій Товариства – члена-кореспондента НАН України Ростислава Стойки (Біохімічна

комісія), Олександри Кіцери (Лікарська комісія), Оксани Заячківської (Лікарська комісія), Романа Пляцка (Фізико-математична секція), академіка НАН України Ігоря Мриглода (Фізична комісія), Романа Базилевича (Комісія інформатики і кібернетики), Ярослава Каличака (Хімічна комісія), Григорія Никифорчина (Комісія матеріалознавства), Богдана Кіндрацького (Комісія механіки), Петра Білоніжки (Геологічна комісія) й Олега Шаблія (Географічна комісія). Під час обговорення порушувалися питання ролі та місця Товариства в сучасній Україні. Присутні схилилися до думки, що основним завданням учених, зосереджених у природознавчих комісіях НТШ, є дослідження та популяризація наукових досягнень його видатних членів, їхнього внеску у світову науку, а також напрацювання в галузі наукової термінології. Інша функція Товариства – експертна, котра передбачає складання аналітичних висновків із ключових питань наукових і освітніх галузей, що нині реформуються.

Того ж дня, по обіді в Центрі імені митрополита Андрея Шептицького Українського католицького університету відбувся другий круглий стіл – із теми: «Здобутки членів відновленого НТШ в царині гуманітарних наук», який зібрав голів більшості комісій і секцій гуманітарного спрямування. Провів засідання заступник голови НТШ Степан Гелей, із повідомленнями про результати роботи комісій виступили Андрій Фелонюк (Історична комісія), Андрій Гречило (Комісія спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін), Іван Сварник (Археографічна комісія), Микола Бандрівський (Археологічна комісія), Марія Альчук (Філософська комісія), Михайло Гнатюк (Філологічна секція), Михайло Глушко (Етнографічна комісія), Оксана Дзера (Комісія всесвітньої літератури ім. М. Лукаша), Юрій Ясіновський (Музикознавча комісія), Юрій Дибя (Комісія архітектури і містобудування). Головним рефреном цих виступів стала теза про необхідність популяризації досягнень гуманітарної науки та НТШ у суспільстві, вироблення чіткої позиції з найважливіших проблем гуманітарної політики держави.

Підсумував два дні відзначення 30-річчя відновлення НТШ в Україні академік НАН України Роман Кушнір. Він наголосив на викликах, які найгостріше постали нині перед Товариством. Це – і відсутність державної підтримки, і необхідність надання статусу фаховості періодичним виданням НТШ, і розповсюдження по бібліотеках України давніших видань тощо. Попри все це, за словами Романа Кушніра, Товариство на сучасному етапі розвитку бачиться як всеукраїнська громадська, наукова та видавнича інституція, діяльність якої спрямована на вивчення національної спадщини, примноження наукових ідей.